

Bc. Nela Knapová:
Povídka v české překladové literatuře
Short stories in Czech translations

Diplomová práce Nely Knapové popisuje pozici povídky v české překladové literatuře po roce 1989. Měla ověřit obecně rozšířený argument, že tento literární útvar není čtenářsky atraktivní, a proto se mu česká nakladatelství raději vyhýbají. Bližší pozornost měla být věnována české povídce a z překladové tvorby především povídkám francouzsky a anglicky píšících autorů. V zadání bylo dále stanoveno, že empirická část bude obsahovat případovou studii vycházející z překladu povídky dle vlastního výběru, kterou se diplomantka pokusí nabídnout k vydání a popíše proces směřující k případné publikaci.

Struktura práce

Předložená práce v teoretické části přibližuje problematiku definice útvaru „povídka“ (klasifikovaného též jako žánr) a připomíná jeho hlavní charakteristiky. Dále se věnuje historii povídky na francouzské (okrajově i mezinárodní) a posléze české literární scéně.

Třetí oddíl otvírá empirickou část. Nabízí jednak diplomantkou sestavený detailní „hlavní korpus“ (bibliografii české překladové produkce – povídky přeložené z angličtiny a francouzštiny) doplněný zasvěceným komentářem jeho hlavních položek a obecných rysů. Tento soupis dále rozšiřuje o přehled nazvaný „frankofonní část korpusu“, přidává též do hlavního korpusu nezařazený seznam „bilingvní tituly“. Komentář se mimoto věnuje také povídkovým „antologiím“. V podkapitole 3.7 *Podžánrové zařazení* rozvádí a argumenty dokládá své pozorování týkající se výrazných specifik patrných na knižním trhu v oblasti vydávání povídkové tvorby. Samostatná podkapitola je věnována i přehledu a komentáři pozadí knižního trhu – toho, jak se k vydávání povídek staví jednotlivá nakladatelství.

Omezené množství odborné literatury, zejména z hlediska popisu současného vztahu literárního prostoru k povídce jako literárnímu útvaru a zároveň knižnímu produktu, autorka práce aktivně řeší rešerší přímo v nakladatelském provozu: pořídila řízené rozhovory původně s dvanácti zástupci vybraných nakladatelství, pouze sedm z nich ve výsledku považuje za „dostatečně pregnantní a relevantní“ (s. 45), aby na jejich základě mohla popsat pozici povídky na knižním trhu a vztah redaktorů, popř. majitelů nakladatelství k povídkové tvorbě; jejich přepisy také zařadila do Příloh.

Případová studie zahrnuje stručný popis procesu od výběru titulu přes pořízení překladu až po moment nabízení produktu jednotlivým nakladatelstvím. Jelikož se nabídka u žádného z 9 oslovených subjektů nesetkala s příznivým ohlasem, diplomantka alespoň shrnuje, jak by hypoteticky další fáze potenciální zakázky směřující k vydání měla probíhat. Následuje vložená ukázka překladu 4 vybraných povídek J.-P. Didierlaurenta ze sbírky *Macadam* (Au diable vauvert, 2015). Oproti zadání chybí pouze komentář reagující na připomínky případného redaktora – vzhledem k výše zmíněným důvodům je to pochopitelné (vzhledem k organizačnímu nedopatření nebyly překlady předběžně konzultovány ani s vedoucí práce).

Práce je zakončena *Závěrem* shrnujícím hlavní poznatky. Přiloženy jsou zmíněné bibliografické korpusy, nekrácené přepisy rozhovorů a originál překládané publikace.

Hodnocení

Připomínky k obsahu práce

Část věnovaná teoretickému vymezení a charakteristice povídky je zpracována v odpovídajícím rozsahu – stručně, avšak s vystižením všech důležitých aspektů.

Oddíl 2 *Historie povídkového žánru* je nevyrovnaný, popis „frankofonního kontextu“ se omezuje na 2 strany, americké a britské povídky je věnováno po jednom odstavci, naproti tomu povídce „v českém kulturním kontextu“ je zasvěceno 10 stran. Diplomantka pravděpodobně

vycházela z předpokladu, že kontext přijímající kultury musí popsat podrobněji, aby si připravila půdu pro komentář situace po roce 1989 u nás (a pozici překladové tvorby v oblasti vydávání povídky, podchycené detailně ve vyčerpávajících bibliografických korpusech a v jejich shrnutí). Tato logická provázanost obou částí však v práci není explicitně uvedena, a vlastně ani patřičně využita.

Třetí oddíl odpovídá zadání práce, rozsahem a kvalitou zpracování je přesahuje. Pořízené bibliografické korpusy jsou sestaveny pečlivě, promyšleně uspořádány, přiměřeně komentovány. Grafy uvedené na s. 31, 32, 36 a 40 sebraná data přehledně statisticky vyhodnocují. Zajímavým zjištěním, k němuž diplomantka došla při analýze bibliografických dat (a posléze si poznatek ověřila v rozhovorech s redaktory a nakladateli) je „podžánrová“ specifika vydávání povídek – pro doložení tohoto aspektu se jí autorka práce zabývá na s. 36 až 40 z bližší perspektivy.

Čtvrtý oddíl věnovaný shrnutí výše zmíněných 9 rozhovorů je patřičně věcný a koncizní.

Případová studie obsahuje nejprve pod názvem 5.1 *Lektorský posudek* charakteristiku sbírky, krátký portrét autora a resumé jednotlivých povídek. Následující část 5.2 *Translatologická analýza* je nejslabším bodem celé práce, a to čistě z důvodu nepřesného terminologického uchopení. Diplomantka na 8 stranách popisuje – a v podstatě obhajuje – zvolenou metodu překladu a vybraná řešení určitých míst, jež se snaží zobecnit a kategorizovat. Značně matoucí jsou právě i tyto příklady: uvádění překladové (české) varianty na prvním místě (a dané pasáže zdrojového textu až poté) působí nelogicky. Formulace typu „zdá se, že expresivita byla většinou zachována v odpovídající míře“ (nechtěně) vyznívají, jako by si překladatelka hodnotila vlastní překlad (viz např. s. 57, ale i jinde).

Překlad povídek je velmi zdařilý, Nela Knapová prokazuje jak náležitou schopnost nacházet kreativní řešení, tak potřebnou kázeň upozadit vlastní tvůrčí elán a podřídit se autorskému záměru. Jak bylo zmíněno výše, texty neprošly redakční úpravou, přesto se v nich jen výjimečně nacházejí diskutabilnější řešení a je jasné, že některá by si překladatelka dokázala obhájit (vyznačováno v tištěné verzi práce). Jde veskrze o běžné redakční připomínky. Překlad jako celek prozrazuje, že Nela Knapová má na tomto poli již určitou zkušenost – vedle vydaných publikací i praxi s redigováním textů z oblasti beletrie.

Závěr je stručný, výstižný, shrnuje vše důležité; zakončuje ho i vtipná pointa.

Dílčí připomínky k teoretické části a ke komentáři bibliografických korpusů, otázky k obhajobě

- na s. 29 – Mirabeau v překladu Q. Paličky – jde patrně také o opakované vydání?
- vyznačená pasáž na s. 34 – zmínka o „dědictví libertinské literatury“ působí nepatřičně, nepodloženě, patrně zde byl text krácen
- užití termínu „kompilace“ (s. 29, 38) – je v tomto kontextu správný?
- s. 37 – „překlady překupované různými nakladatelstvími“ – pro čtenáře neznalého detailů zákulisí knižního trhu příliš zkratkovitě vyjádření
- s. 42 – Knižní klub nelze jmenovat mezi „středně velkými nakladatelstvími“, jelikož je součástí koncernu Euromedií (naopak zcela aktuální informace o přeřazení nakladatelství Vyšehrad do koncernu Albatros Media je na s. 41 reflektována správně)
- s. 54 – „v rámci minimaxu“ – nevhodně popsáný jev, termín je z teorie tlumočení
- s. 55 – „záležitost vlastního idiolektu a jazykového citu“ – komentuje se přístup překladatele, nebo schopnost čtenáře vnímat daný lexikální / stylistický jev?
- s. 59 – co přesně popisuje tvrzení: „stylisticky se mezi povídkami jedná o nejformálnější úroveň“?
- Jak se v korpusu nakládá s výběry zahrnujícími povídky různých autorů (v seznamech jsou jednotlivé řádky označeny vždy jen jedním jménem)?

Formální stránka práce

Práce je velmi pěkně a přehledně graficky zpracována, s akceptovatelným množstvím překlepů a pravopisných chyb (vyznačeno v tištěné verzi práce: s. 10, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 26, 28, 31, 34, 41, 47, 49, 50, 60, 79). Oproti úzu nejsou názvy teoretických publikací a příruček

uváděny kurzivou, podobně ani názvy periodik. Není sjednoceno skloňování jména Jules Verne (Julese – Julesa – Verna – Vernea).

Styl a jazyk práce: autorčin projev je v teoretické části stručný a výstižný. Práce obsahuje malé množství formulačních nedostatků (vyznačováno v tištěné verzi, sporně formulovaná pasáž na s. 19, 25; na s. 41 nevhodně zvolený přívlastek „geniální Angela Carterová“, z uvedeného není jasné, v čem je tak výrazně nadaná, stylově příznakový výraz; další drobnosti na s. 13, 14, 15, 17, 23, 49, 61).

Konzultovaná odborná literatura

Diplomantka pracuje s odbornou literaturou v akceptovatelném rozsahu. Chybí přehled případných již řešených akademických prací na dané téma. V teoretické části se opírá především o práce literárněvědné, translatologické teorie jsou stručně zohledněny až na s. 42 až 44 ve vyhodnocení bibliografického korpusu, případně okrajově ještě v případové studii. Zdroje jsou většinou citovány správně, místy však chybí odkaz na paginaci publikace (s. 12, 13, 17, 18, 19, 24, 25, 26), na s. 53 a 60 nejsou internetové zdroje citovány dle normy, jinde ano.

Návrh hodnocení

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Z výše popsaného vyplývá, že práce je z velké části výborná, lze ji považovat za cenný příspěvek k problematice vydávání povídkové tvorby na českém knižním trhu. Zejména bibliografické korpusy a informace z řízených rozhovorů jsou využitelné z pohledu odborného publika, ale shrnují cenné argumenty i pro případné zájemce přímo z praxe ať už v rámci ediční práce v nakladatelstvích, nebo obecněji knižního trhu.

Přeložené povídky zařazené v případové studii mají naději na vydání, ač diplomantka z dosavadních jednání s 9 nakladateli vyšla s nepořízenou. Část věnovaná popisu zvolené překladové metody bohužel dostala nepatřičný název a má nevhodně zvolenou strukturu, což ji z translatologického pohledu diskredituje.

Proto navrhuji celkové ohodnocení **velmi dobrá**.

Vedoucí práce, PhDr. Jovanka Šotolová, Ph.D.
18. 8. 2018